

Cestou k naučení se velikosti je osvětit v lidech dobrotu, dostat z lidí to nejlepší a dosáhnout nejvyšší znamenitosti. Jakmile je nalezen skutečný bod odchodu na této cestě, myšlení se stává jasným. Klidná vyrovnanost přináší pokoj potřebný pro obezřetné uvažování. Takové uvažování dosáhne vytouženého cíle. Věci mají své kořeny a své větve. Vztahy mají své konce a své počátky. Vědět, co je první a co je poslední, povede blízko toho, co je učeno ve Velkém učení. Dávní, přející si projevit dobrotu napříč královstvím, nejdříve dobře řídili své vlastní státy. Aby dobře řídili své vlastní státy, vnesli nejdříve pořádek do svých rodin. Aby vnesli pořádek do svých rodin, zušlecht'ovali nejdříve sami sebe. Přejíc si zušlecht'ovat sebe samé, nejdříve napravili svá srdce. Aby napravili svá srdce, snažili se být nejdříve upřímní ve svých myšlenkách. Přejíc si být upřímnými ve svých myšlenkách, rozšířili nejdříve své vědění po nejzazší mez.

Takové rozšíření vědění spočívá ve zkoumání věcí. Takové zkoumání završilo vědění. Když bylo jejich vědění završené, jejich myšlenky byly upřímné. Když byly jejich myšlenky upřímné, jejich srdce pak byla napravena. Když byla jejich srdce napravena, jejich osobnosti byly zušlechtěny. Když byly jejich osobnosti zušlechtěny, byl přinesen pořádek do jejich rodin. Když byly v pořádku jejich rodiny, jejich státy byly správně řízeny. Když byly jejich státy správně řízeny, celé království se stalo pokojným a šťastným. Od nejvyššího vládce (syna Nebes) až po masy lidí musí všichni považovat zušlechtění sebe samých za kořen všeho ostatního. Když je kořen zanedbáván, to, co z něj vyrůstá, nemůže být dobře pořádkem. O to, co je velmi důležité, nemůže být pečováno velmi málo, ani o to, co je málo důležité, nemůže být pečováno hodně.

KOMENTÁŘ
FILOSOFIA TSANGA
V oznámení K'angovi se uvádí, „Byl schopen učinit svoji ctnost příkladnou.“
V Tai Chia se říká, „Pozoroval a studoval zářné

stupně Nebe.“
V Kánonu císaře (Yao), se uvádí, „Dokázal svoji impozantní ctnost učinit proslulou.“
Všechny tyto pasáže ukazují, jak se ti vládci dokázali proslavit. Na vaně T'anga byla vyryta následující slova: „Pokud se můžeš zlepšit, čiň tak den ode dne. Ano, nechť je zde denně zlepšování.“
V oznámení K'angovi je řečeno, „Podnítit nové lidi.“
V Knize poezie je uvedeno, „Ačkoliv Chau byl prastarý stát, nařízení, které jej osvětlovalo, bylo nové.“
Proto, vznešený člověk ve všem užívá svého největšího úsilí.
V Knize poezie se píše, „Královská oblast tisíce li (cca 500km) je místem, kde lidé odpočívají.“
V Knize poezie se píše, „Štěbetající žlutý pták odpočívá na hřebeni pahorku.“
Mistr pravil, „Když odpočívá, ví kde odpočívá. Je možné, aby se člověk nevyrovnal tomuto ptáku?“
V Knize poezie se říká, „Ó! Předchozí králové nejsou zapomenuti.“
Budoucí princové považují za hodnotné to, co oni považovali za hodnotné, a milují to, co milovali oni. Prostí lidé si libují v tom,

v čem si libovali,
a získávají prospěch ze svých
prospěšných jednání.
Je to z tohoto důvodu,
že dřívější králové,
poté co
opustili svět,
nejdou zapomenuti.
Mistr řekl,
„Když slyším soudní spory,
jsem jako všichni ostatní.
Důležité je zapříčinit,
aby lidé neměli
soudní spory.“
Aby ti, kdo se
nedrží žádných principů,
nebyli schopni
naplnit svá slova
a veliká bázeň vstoupila
do lidských myslí;
tomu se říká
znalost kořene.
Tomu se říká
zdokonalování vědění.
Co se myslí „vytvářením
upřímných myšlenek“
je nedovolit
jakýkoliv sebeklam,
jako když nemáme rádi
zápach, a jako když
milujeme, co je krásné.
Tomu se říká
sebe-potěšení.
Proto,
vznešení lidé
se musejí hlídat,
když jsou sami.
Žák Tsang řekl,
„Co deset očí spatřuje,
na co deset paží ukazuje,
k tomu je třeba
chovat se s úctou!“
Bohatství zdobí dům
a ctnost zdobí člověka.
Mysl je rozšířena
a tělo je uvolněné.
Proto, vznešení lidé
musejí učinit
své myšlenky upřímnými.
Co se rozumí touto větou

„Zušlechtování člověka
závisí
na napravování mysli“
může být ilustrováno takto:
Pokud bude člověk
pod vlivem vášně,
bude ve svém jednání
pomýlený.
Stejný bude,
pokud bude
pod vlivem strachu,
nebo pod vlivem
toužebného nahlížení,
nebo pod vlivem smutku
a soužení.
Když je mysl
nepřítomná,
díváme se a nevidíme;
slyšíme
a nerozumíme;
jíme a nevíme,
jak jídlo chutná.
Toto se rozumí rčením,
že zušlechtování člověka
závisí
na napravování jeho mysli.
Co je míněno větou
„Spravování rodiny člověka
je závislé
na jeho zušlechtování“
je toto:
Lidé straní tam,
kde cítí náklonnost a lásku;
straní tam, kde pohrdají
a mají odpor;
straní tam, kde jsou
v bázni a úctě;
straní tam, kde cítí
smutek a soucit;
straní tam, kde jsou
arrogantní a hrubí.
Proto je tomu tak,
že ve světě je málo lidí,
kteří milují
a současně vědí
o špatných kvalitách
objektu své lásky,
nebo kteří pohrdají
a přesto vědí o skvělosti
objektu svého nepřátelství.

Proto se říká
ve známém pořekadle,
„Člověk nezná
zkaženost
svého syna;
nezná bohatost
svého vzrůstajícího
obilí.“
Toto je myšleno rčením,
že pokud se člověk
nezušlechtuje,
nemůže spravovat
svoji rodinu.
Co je míněno větou
„Aby bylo možno
správně vládnout státu,
je nezbytné
nejdříve spravovat rodinu,“
je následující:
Není možné,
aby člověk učil druhé,
pokud nedokáže učít
svou vlastní rodinu.
Proto vládce,
aniž by zacházel
za svoji rodinu,
splňuje lekce
pro stát.
Je tu synovská úcta:
se kterou by mělo být
slouženo vládcovi.
Je zde bratrská poddajnost:
se kterou by mělo být
slouženo
starším a nadřízeným.
Je tu laskavost:
se kterou by mělo být
zacházeno s davem.
V oznámení K'angovi
se praví,
„Jednej, jako bys dozíral
nad dítětem.“
Pokud je matka
skutečně dbalá,
ačkoliv třeba nenaplní
zcela potřeby svého dítěte,
nebude k tomu
mít daleko.
Z milujícího příkladu
rodiny člověka

se stává milujícím
celý stát,
a z jeho zdvořilosti
se stává zdvořilým
celý stát,
zatímco z ambice
a zvrácenosti
jednoho člověka
může být celý stát uveden
do rebelujícího nepořádku;
taková je
povaha vlivu.
To potvrzuje rčení,
„Vztahy mohou být zničeny
jedinou větou; království
může být uspořádáno
jedním svým člověkem.“
Yao a Shun
vedli království
s laskavostí
a lidé je následovali.
Chieh a Chau
vedli království
s násilím
a lidé je nenásledovali.
Rozkazy,
které tito vydali,
byly v protikladu
se zvyklostmi,
jež milovali,
a tak je lidé
nenásledovali.
V tomto ohledu
musí být sám vládce
nadán
dobrými kvalitami
a pak je může
požadovat po lidech.
Nikdy zde nebyl člověk,
který, aniž by měl
uznání svého
charakteru a přání
při svém jednání s druhými,
by byl schopen
efektivně je instruovat.
Tak vidíme,
jak vládnutí státu
závisí
na spravování
rodiny.

V Knize poezie se píše,
„Ten broskvový strom,
tak křehký a elegantní!
Jak bujné
je jeho listoví!
Tato dívka jde
do domu svého muže.
Bude správně hospodařit
ve své domácnosti.“
Nechť je domácnost
správně spravována,
a pak budou moci být
lidé státu učeni.
V Knize poezie
se praví,
„Mohou plnit své povinnosti
vůči svým starším bratrům.
Mohou plnit
své povinnosti vůči svým
mladším bratrům.“
Nechť vládce plní
své povinnosti vůči
svým starším a mladším
bratrům, a pak bude moci
učit lidi státu.
V Knize poezie
se praví,
„V jeho chování
není nic špatného;
napravuje
všechny lidi státu.“
Ano; když vládce,
jako otec, syn, a bratr,
je příkladem,
pak jej lidé napodobují.
To se myslí rčením,
„Vláda
jeho království
je závislá na jeho
správě rodiny.“
Co se míní
„Aby bylo
celé království
mírumilovné a šťastné,
to závisí
na vládnutí jeho státu,“
je následující:
Když se vládce
chová ke starým tak,
jak by se slušelo

chovat se ke starým,
lidé získají synovskou lásku;
když se vládce
chová ke svým starším,
jak se sluší
chovat se ke starším,
lidé se naučí
bratrskému zacházení;
když vládce
zachází soucitně
s mladými a bezmocnými,
lidé dělají totéž.
Tak má vládce
princip, se kterým,
jako s pravítkem,
může regulovat
své chování.